

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Odmiana rzeczowników deklinacji V

Klasa / czas trwania lekcji

klasa IV / 1 godzina lekcyjna

Cele

ogólne: doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego na język polski zawierającego rzeczowniki deklinacji V; uświadomienie wpływu antyku na kształtowanie się języków i nauki nowożytnej; przygotowanie uczniów (również posiadających specjalne potrzeby edukacyjne) do przyszłego uczestnictwa w życiu zawodowym

szczegółowe: uczeń odmienia rzeczowniki deklinacji V; tłumaczy przy pomocy słownika tekst *De re publica Romana*; przytacza etymologię słowa republika

Metody

słowne: wyjaśnienie; korzystania z materiałów źródłowych: tekst, słownik;

aktywizujące: heureka, dedukcyjna; praktyczne: ćwiczeń; inne: metoda bezpośrednia, gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna, kognitywna.

Formy pracy: grupowa; zbiorowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik);
2. Wilczyński Stanisław, Zarych Teresa (1985). *Lectio Latina I*, Warszawa, WSiP
3. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>>I [dostęp 7 czerwca 2019]

Opis przebiegu lekcji

Nauczyciel podaje cele lekcji, po czym powtarzane są podstawowe informacje dotyczące przynależności rzeczowników łacińskich do deklinacji. Następnie nauczyciel zapisuje na tablicy rzeczownik *res*. Uczniowie, po odszukaniu w słownikach, podają jego znaczenie, rodzaj oraz formy podstawowe. Pod kierunkiem nauczyciela ustalana jest deklinacja oraz definicja przynależności do niej. Uczniowie wyszukują w słownikach inne rzeczowniki należące do dekl. V oraz podają ich znaczenia. W celu utrwalenia wykonują w parach ćwiczenie (zał. 1). Po jego wykonaniu ustalone są poprawne odpowiedzi, następnie grupy wymieniają się pracami i dokonują oceny koleżeńskiej. Z odmianą rzeczowników dekl. V zapoznają się dedukcyjnie, tłumacząc prosty tekst podręcznikowy *De re publica Romana* (Wilczyński, Zarych, 1985:121 n.). Po przetłumaczeniu i analizie gramatycznej zapisywany jest kompletny paradygmat,

po czym uczniowie indywidualnie wykonują ćwiczenie pisemne (zał. 2). Odpowiedzi są odczytywane i weryfikowane. Nauczyciel zwraca uwagę na zmianę znaczenia rzeczownika *res* w zależności od towarzyszącego mu przymiotnika. Jednocześnie przypomniana jest etymologia polskiego rzeczownika *republika*. Po krótkiej rekapitulacji wiedzy następuje zadanie pracy domowej (zał. 3).

Zał. 1 Podanym rzeczownikom dekl. V przyporządkuj ich łaciński opis:

a) canities b) planities c) facies d) series e) meridies f) rabies
sine montibus, ordo, pars diei, iracundia, capilli albi, pars capitis

Zał. 2 Zaznaczone słowa zastąp formami rzeczowników dekl. V podanymi w nawiasach.

1) Iulia pecuniam omnem perdidit (spes,-ei). 2) Prope casam silva magna patet (planities,-ei). 3) De temporibus futuris nihil scimus (dies,-ei). 4) Mulieres semper familiae curam dant (species,ei). 5) Femina irata causa morbi est (canities,-ei).

Zał. 3. Wykonaj jedno z podanych zadań: I. Wyszukaj w słowniku oraz wpisz do zeszytu 5 wyrażen składających się z rzeczownika *res* oraz przymiotnika, które nie występują w tekście *De re publica Romana*. Podaj ich znaczenia polskie. II. Ułóż krzyżówkę, składającą się z ok. 8-10 haseł- łacińskich rzeczowników deklinacji V. Polecenia podaj w języku polskim. III. Formom rzeczownika *facies* (A) przyporządkuj podane w takim samym przypadku i liczbie formy przymiotników (B). Przetłumacz tak powstałe wyrażenia. Nie wszystkie elementy muszą być wykorzystane. A. facierum, faciem, facies, faciebus, facie B. rotundis, celebris, felici, laetam, pulchrarum, nobiles

Komentarz metodyczny

Proponowany materiał sprzyja osiągnięciu następujących celów zawartych w podstawie programowej: I,1a; 3-7, 8 a, n- s; II 2 b; 7 a, 9 b; 14 a; III 1-5. Podczas zajęć kształtowane są wszystkie kompetencje kluczowe, a zwłaszcza pozyskiwanie, przetwarzanie i przyswajanie nowej wiedzy i rozwijanie różnych umiejętności z tym związanych, np. logicznego myślenia. Dzięki tym działaniom uwidacznia się praktyczny aspekt lekcji: uczniowie wdrażani do operatywności i kreatywności poradzą sobie z wyzwaniami, jakie czekają na nich w życiu zawodowym. Konstruktivistyczna koncepcja kształcenia, na której bazuje program przejawia się m.in. w metodach wprowadzania nowego materiału (heureza). Praktyczne wskazówki odnoszące się do działań nauczyciela działającego zgodnie z zasadami konstrukttywizmu zostały zamieszczone w programie. Proponowana ocena koleżeńska za wykonanie ćwiczenia lekcyjnego jest dla uczniów dodatkowym wyzwaniem. Dzięki niej utrwala materiał leksykalny i wprawią się w rzeczowym i rzetelnym wykonywaniu powierzonych zadań. Różnorodność ćwiczeń pod względem formy i stopnia trudności uwzględnia potrzeby uczniów ze SPE. Proponuję, aby zadanie pierwsze uczniowie wykonali w małych grupach, bądź parach. Jest ono dość trudne, a to mogłoby zniechęcić

uczniów słabszych. Zadanie drugie, które jest niejako ewaluacją przyswojenia nowego materiału, uczniowie powinni rozwiązać samodzielnie. Trójstopniowa praca domowa ma na celu spełnić oczekiwania uczniów o różnych możliwościach percepcyjnych. Ćwiczenia zarówno do wykonania na lekcji, jak i w domu, mają formę zadań maturalnych.